

Mecheba o la veu dels ndowe

José Mecheba Ikaka és el president d'un petit partit nacionalista de l'ètnia ndowe, Unió Democràtica Nacional. Advocat i tècnic administratiu, arribà a ministre de la Funció Pública de la Guinea Equatorial. Ara lluita des del seu país per la democràcia.

És com si haguessin sortit de la nit tancada de la història. Són, ben bé, com les recialles de la transició política espanyola. Però una transició que va passar a milers de quilòmetres de Madrid, entre plantacions de cacau i boscos tropicals.

Es tracta dels democràtes guineans, exiliats o no, que des de fa dècades són el pitjor malson del dictador Teodoro Obiang.

José Mecheba, de ministre a opositor. José Mecheba Ikaka, n'és un. President de la Unió Democràtica Nacional (UDENA), ha passat uns dies a Barcelona i a Madrid, cercant suports polítics que li permetessin d'afermar el seu partit. I tot amb un sol objectiu, el d'enfortir-se per aconseguir la Guinea cap a un règim democràtic.

Mecheba va néixer a Sipolo, districte de Mbini (Guinea) fa ara cinquanta anys. És llicenciat en dret i tècnic administratiu. Com a tal, va exercir en l'administració civil de l'estat fins que va prendre la decisió de demanar una excedència. Entre els anys 1986 i 1989 féu funcions de ministre de la Funció Pública dins el govern del dictador Obiang.

Aquesta activitat pública i el seu paper d'opositor podrien semblar contradictòries, però la Guinea és un país on res no és el que sembla. Mecheba dirigeix un dels partits

que, juntament amb el Partit Socialista de la Guinea Equatorial, el Partit Liberal, la Unió Democràtica i Social, el Partit Socialdemòcrata, la Convenció Liberal Democràtica i la Convergència Social Democràtica Popular, formen part d'allò que la premsa espanyola anomena *l'oposició domesticada o concurrent*. Una oposició que combina la lluita per la democratització amb una certa cooperació amb el règim d'Obiang.

Ministre sense funcions. "Des del meu càrrec de

ministre vaig veure que Obiang no tenia cap definició política concreta —explica José Mecheba— i que no li agradava gens que li diguessin el que calia fer. Per si fos poc, al meu temps hi havia una vintena de ministeris, i només disset ministres. Per exemple, a la Guinea hi ha un Ministeri d'Esports, però sense activitat. Per què, llavors, un ministeri així?"

Amb aquest cos governatiu totalment supeditat al despotisme de Teodoro Obiang, cap omnipotent del clan Mongomo, poca cosa es pot fer. Tot i així, avui comencen a experimentar-se petits canvis, encara que molt qüestionables.

"A les darreres eleccions municipals va haver-hi una certa obertura; una campanya amb una certa llibertat. Tot i que em van deixar més de dos dies en un districte sense poder menjar, només bevent aigua, vam poder arribar als punts que ens interessaven —explica Mecheba— i que les nostres possibilitats ens permetien. El procés electoral va anar bastant bé fins que no es va reunir la Junta Electoral Nacional i començà a falsificar resultats. Dels vint-i-un municipis on havíem guanyat els partits aplegats sota la Plataforma d'Oposició Conjunta (POC), només ens en van reconèixer cinc". L'autoritarisme d'Obiang es combina amb un grau de repressió important, com és ha-

José Mecheba, president de la Unió Democràtica Nacional, ha estat a Barcelona cercant suport polític. L'obsessió de Mecheba, com la de tants guineans oposats a Obiang, és que la democràcia arribi al seu país.

bitual.

"Una vegada —relata l'ex-ministre guineà—, els governadors convocaren uns seminaris que tractaven dels drets humans, sota l'auspici d'Obiang. Però només era una 'tapadora' perquè mai no s'ha deixat de torturar i d'intimidar". Mecheba mateix ha estat detingut reiterades vegades. "He estat dues vegades a les presons d'Obiang. La primera el 17 de desembre de 1992 i la segona el 8 d'octubre de 1994. La primera vegada ens van acusar, a mi i a alguns membres

més de la POC, d'haver protagonitzat els aldarulls estudiantins provocats per la detenció d'un professor d'universitat. Detinguts durant tres dies, vam ser torturats. Sortosament, la intervenció d'Amnistia Internacional i d'organismes humanitaris féu que en poguéssim sortir. La segona va ser per la meua participació en un fòrum interafricà. Em van pegar a la planta dels peus amb porres..., no podia ni posar-me les sabates. Vaig ser sotmès a vexacions de tota mena... Les presons de Guinea no tenen lavabo i els presos fan les necessitats a la cel·la, a terra o en ampolles de plàstic. L'únic menjar és el que et porten els familiars o els amics. Tampoc no hi ha metges. La policia, per fer-te veure qui té el poder, de tant en tant t'empresona. Després et tornen a fer fora, i així".

L'eterna qüestió ètnica. Justament a principi d'agost Enrique Boneque, Martín Puye i Weja Chicampo, tres guineans de l'ètnia bubi, fugien del país per denunciar les tortures de què havien estat objecte. Tots tres eren activistes del Moviment per l'Autodeterminació de l'Illa de Bioko (abans Fernando Poo). Tres independentistes bubis contraris al règim d'Obiang i als privilegis de l'ètnia fang que el dictador representa.

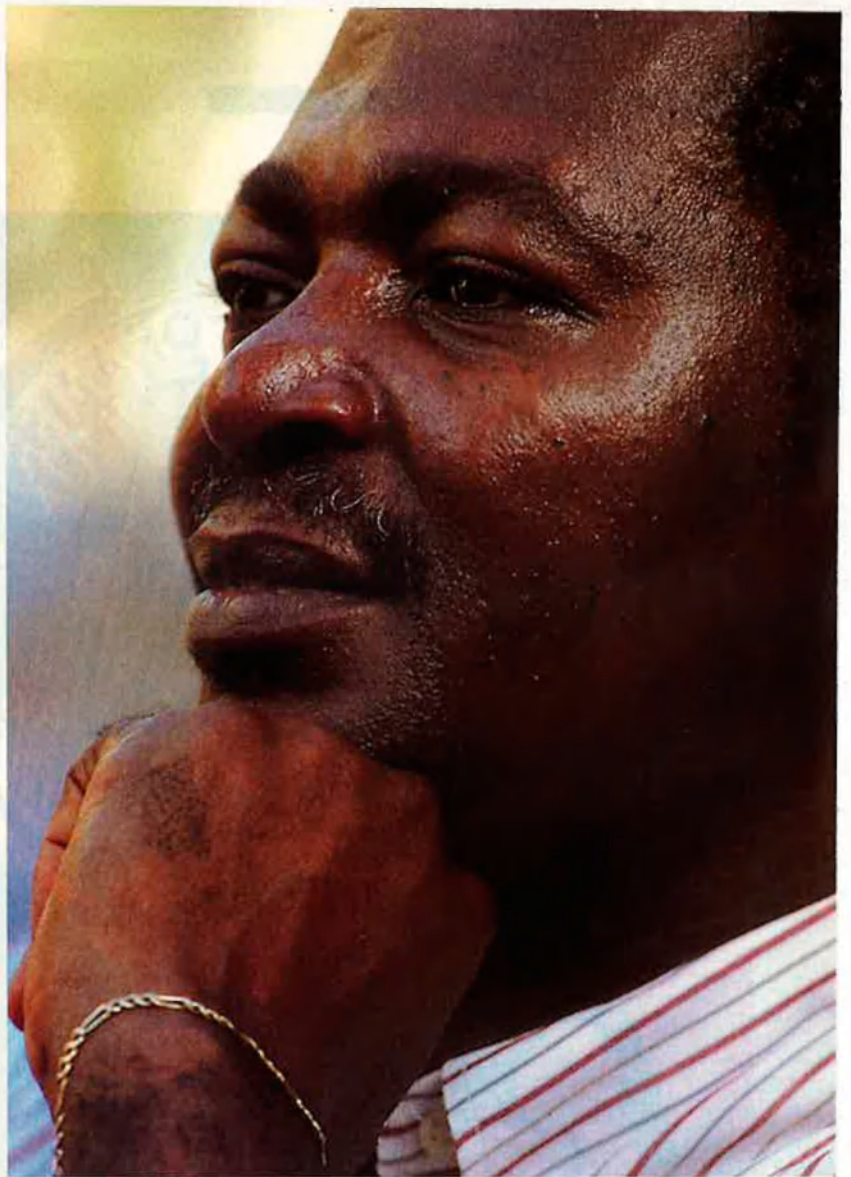
I és que, a més a més, hi ha un conflicte ètnic a la Guinea Equatorial, un aspecte desconegut de la majoria de la gent. Obiang i el seu clan familiar, el clan Mongomo, són i representen tot el poder de l'ètnia majoritària: els fang.

Exiliats, com Martin-Endje Ngonde, ndowe i membre destacat també d'UDENA, han denunciat reiterades vegades als mitjans de comunicació, els perills d'un conflicte ètnic a la Guinea.

Per Martin-Endje, impulsor a Barcelona de la Lliga Guineana dels Drets Humans, la Guinea té un problema semblant al de Rwanda que ha acabat amb un conflicte armat. UDENA i molts partits opositors troben que la base de tot el problema és, ara com ara, la manca de reconeixement dels drets territorials de les ètnies.

"Sóc partidari que l'estat defensi les ètnies que hi ha al país –comenta l'ex-ministre Mecheba–. Les minories s'adonen que perden la dignitat, el territori i la cultura".

"Quan el país funcionava –prosegueix Mecheba– aquest problema no existia. La llei número 2, de maig del 1948, reconeixia les quatre hectàrees per cap de família d'un ndowe. Però la llei ja no es respecta. El govern es limita a fer concessions forestals als seus amics. A sobre, hi ha les companyies espanyoles que s'emporten tota la fusta. Crec que haurien de plantejar una solució al govern". Fet i fet, és tracta d'una qüestió polèmica, en què intervé el Partit del Progrés (PP) dirigit per Severo Moto. El cas és que molts opositors veuen amb recel Moto i els seus seguidors, la majoria fang, i consideren que el PP acabarà afavorint els interessos d'aquesta ètnia. Alhora el PP, s'esforça per convèncer als partits nacionalistes guineans de la seva voluntat de crear un estat multiètnic i autonomista, per més

que de moment dóna prioritat a assolir la democràcia.

Un país anhelat pels veïns francòfons. La situació de la Guinea no és gens fàcil. Des del 1979 s'ha anat enfonsant econòmicament fins al baix de tot. Un país que havia estat terra promesa de camerunesos, gabonesos i nigerians, ara exporta immigrants clandestins als territoris del veïnat. Per si fos poc, molts guineans temen, com qui tem una fantasma, que Nigèria, Camerun i Gabon no vulguin apoderarse del seu país i repartir-se'l amb el suport de França, l'ex-metròpoli omnipresent. La idea no és gens original i tindria les seves justificacions. Ja als anys 70, Pedro Ekong, ex-ministre de Sanitat del govern Macías, era partidari de repartir la Guinea Equatorial entre els seus veïns. Des del seu exili al Camerun, Ekong, somiava en el gran projecte de la nació fang. Ara bé, Mecheba opina que si és veritat que França sempre ha tingut un cert interès per la Guinea, la població guineana en rebutja la influència en tots els àmbits, culturals o polítics.

El panorama de la Guinea Equatorial resulta, doncs, decebedor. El país que un dia quasi va ser la Suïssa de l'Àfrica, es troba ara immersa en un llarg malson, Obiang.

"A les darreres eleccions municipals va haver-hi una certa obertura; una campanya amb una certa llibertat. El procés electoral va anar bastant bé fins que no es va reunir la Junta Electoral Nacional i començà a falsificar resultats."
(fotos: arxiu)

Francesc Viadel